

kunsthall

extra
city

WELKOM IN KUNSTHAL EXTRA CITY IN DE VOORMALIGE WASSERIJ GOOSSENS

Wat doet deze enorme hal midden in een woonwijk? We staan in Kunsthal Extra City in de Eikelstraat. Deze gebouwen werden niet ontworpen voor tentoonstellingen. In 1933 openen de gebroeders Goossens hier een wasserij. **De inkom in de Ferdinand Coosemansstraat is juist breed genoeg voor een paardenkoets.** Maar nu wandelen hier de buurtbewoners, die gebruikmaken van de wasborden, tobbes en het warme water van de gebroeders Goossens.

Oud-Berchem zag er toen heel anders uit. Overal zijn kleine fabriekjes, zoals de linoleumfabriek op het Van Hombeeckplein, de oliefabriek in de Coosemansstraat en verschillende brouwerijen. In de Lambertustraat zijn er allerlei winkels en cafés. In de kleine straatjes tussen de Grote Steenweg en de Driekoningenstraat wonen arbeidersgezinnen. Met de nieuwe elektrische tram ben je snel in het centrum van Antwerpen.

De zaken gaan goed. Het geld dat de broers verdienen met de zelfwasserij, steken ze in nieuwe machines, een ruimer gebouw en verbeterde diensten. Vanaf 1938 hoef je niet meer zelf naar de wasserij te komen, de was wordt opgehaald en voor jou gedaan. Dit gebeurt met steeds geavanceerdere machines en chemische processen. **Wekelijks moet een van de broers Goossens met de franken uit de zelfwasserij naar de bank – honderden kilo's muntgeld die in de wasmachines werden gestoken.**

De Tweede Wereldoorlog confronteert de broers met een tekort aan brandstof. Om de wasserij draaiende te houden worden zaagsel en schlamm (resten van steenkool) ingekocht. Dat wordt gemengd in de leegstaande kapel van de St. Hubertuskerk. René Goossens schrijft over die tijd:

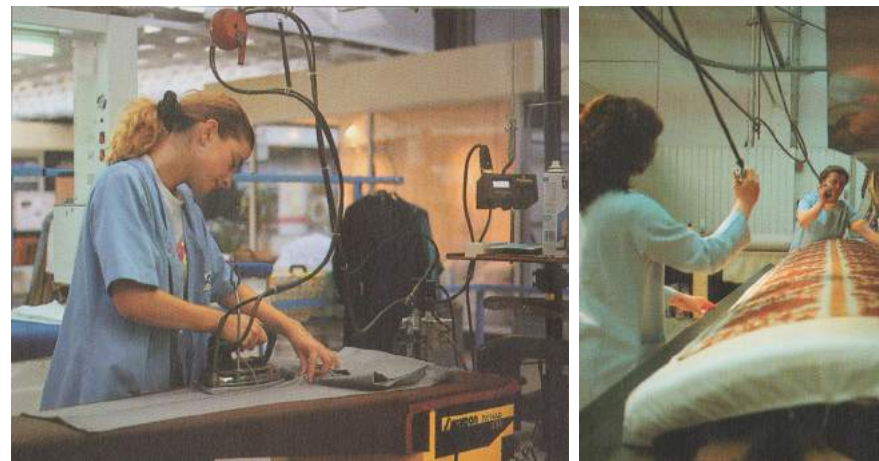
“Er werd een arbeider aangeworven, die in het kapelleke de schlamm mengde met het zagemeel, hij vervoerde dat mengsel met een kruiwagen naar de overkant en stortte dat in een kelderopening, daar kon de stoker het verder naar de ketel brengen.”

De groei van de wasserij is in heel Antwerpen te zien. Camionetten met het logo van Goossens halen manden vol vuile was op. Machines worden van over de hele wereld aangekocht en geïnstalleerd in Berchem. **Een grote schoorsteen kenmerkt de wasserij vanuit de lucht.** Ook de nieuwbouw in de Eikelstraat, nu de ruimtes van Extra City, ontstaat tijdens een groeiperiode, wanneer er meer ruimte nodig is voor kantoren en machinerie. In de bandramen en de wenteltrap herken je het functionele modernisme uit de jaren 1960. Er is ook een taverne, nu het café van Extra City, waar je tijdens het wachten een simpele maaltijd kan eten, of kan bijpraten met de burens.

Het uitbreiden van de wasserij gebeurt stap voor stap. Als er voldoende geld is, worden er stukken bijgekocht en verbouwingen gedaan. **Omdat de was blijft komen, gebeuren de meeste verbouwingen 's nachts.** De mecaniciens installeert nieuwe machines en de volgende ochtend giert de stoom al door de nieuwe leidingen. Michel Goossens herinnert zich:

“Als je weer aan het werk ging, moest je maar hopen dat alles terug marcheerde.”

In de succesjaren van de wasserij zijn er meer dan 250 mensen in dienst. Ook de zonen van de stichters René en Albert Goossens stappen in de zaak. Tijdens de zomer gaat de wasserij twee weken dicht, zodat iedereen kan uitrusten. Maar de kelder, waar de vuile was verzameld wordt, raakt dan zo vol, dat uiteindelijk wordt besloten om de hele zomer te blijven wassen.

Een grote **concurrent voor de wasserij zijn de wasmachines.** Zo gauw de huisvrouw een wasmachine heeft, hoeft ze niet meer naar de wasserij te komen. Daarom gaat Goossens zich steeds meer specialiseren. Je kan er terecht voor het kuisen van tapijten, gordijnen en leer. In het gebouw in de Eikelstraat, nu de centrale hal van Extra City, kunnen grote stukken opgehangen worden. Ondertussen rijden de camionetten niet meer alleen door Antwerpen, maar halen ze in droogkuiszaken in heel België textiel op, dat in Antwerpen wordt gekuist.

In de jaren 1970 komen de eerste moeilijkheden voor de Groep Goossens. Tijdens de oliecrisis is het moeilijk om nog geld te verdienen met de wasserij. Als de economische omstandigheden verbeteren, staat het bedrijf voor een nieuwe uitdaging: textiel wordt steeds goedkoper en gemakkelijker te vervangen. In plaats van ze nauwkeurig te wassen en te strijken, kan je nieuwe gordijnen of tapijt kopen in Ikea. Dat maakt het steeds moeilijker voor de wasserij om voldoende wasgoed te vinden.

Maar ook Oud-Berchem verandert in de loop van de twintigste eeuw. Gaandeweg wordt het een echte woonwijk. **Het geluid en de chemicaliën van de werkplaatsen passen niet in deze nieuwe buurt.** De industrie verdwijnt zo langzaam uit de wijk.

In 2011 sluit de wasserij de deuren. Er zijn dan nog 44 werknemers over. Alle resterende was wordt proper naar de laatste klanten teruggebracht en de machines worden verkocht. **Met Kunsthal Extra City heeft het gebouw sinds 2013 een nieuwe bruisende bestemming gevonden,** met tentoonstellingsruimten, ateliers, een kleine cinema en een café. Maar de toekomst is onzeker. Zolang de grond niet gesaneerd is, kunnen er geen verdere verbouwingen of restauratiewerken worden uitgevoerd.

KUNSTHAL EXTRA CITY

Extra City is een kunsthall die inspiratie vindt in de stad om verschillende visies over onze toekomst te verbeelden, door nieuwe verbindingen te stimuleren tussen hedendaagse (inter)nationale beeldende kunst, kunstenaars, onderzoekers en stadsbewoners.

Verwacht je aan een prikkelend programma met

- + tentoonstellingen met kunst uit binnen- en buitenland
- + een breed aanbod aan activiteiten, met films, lezingen en vinnige debatten
- + rondleidingen voor de ouders, met ondertussen workshops voor de kinderen
- + open dialoog, ontmoeting en een lekkere hap in het nieuwe EXTRA FIKA CAFÉ

OPENINGSUREN

wo-za 13:00-18:00
Gratis toegang

Extra Fika Café
wo, za, zon 10:00-18:00
do, vr 10:00-22:00

Research en tekst: Kitty Bons
Lay out: Joke Desmet

Met dank aan Michel Goossens, Heemkring Berchem, Felixarchief, Open Monumentendag, Herita, Festival van de Architectuur